

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
tutke@minedu.fi

KUVATAIDEOPETTAJAT RY:N LAUSUNTO OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TUTKINTOJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMISTÄ KOSKEVASTA LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI

Kuvataideopettajat ry lausuu kantanaan opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemasta ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämistä koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi seuraavaa:

1. Esitystä tulee korjata siten, että taide- ja kulttuuri on ammatilliseen perustutkintoon sisältyvän yhteisen tutkinnon osan pakollinen osa-alue.

Toteutuessaan esitys heikentää ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden kulttuurista osaamista ja yleissivistystä. Luonnoksessa ammatillisen peruskoulutuksen yhteiset opinnot esitetään muodostettavaksi neljästä aiempaa laajemmasta tutkinnon osasta. Näistä *Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen* muodostuisi - muista esitetyistä yhteisistä tutkinnon osista poiketen - opiskelijoille valinnaisista osista.

Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen -tutkinnon osalle esitetty laajuus (7 osaamispistettä) on myös pienin kaikista neljästä yhteisestä tutkinnon osasta. Muiden tutkinnon osien laajuuksiksi on esitetty 11, 9 ja 8 osaamispistettä. Pienimmästä laajuudesta huolimatta *Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen* -tutkinnon osassa valittavana olevia osa-alueita on eniten (6). Muissa kolmessa yhteisessä tutkinnon osassa on ainoastaan 3-4 pakollista osa-alueita kussakin.

Esityksen mukaan opiskelija voisi valita ehdotetussa *Sosiaalinen ja kulttuurillinen osaaminen* -tutkinnon osassa muita kuin taiteeseen ja kulttuuriin liittyviä osa-alueita. Lakiesitysluonnoksen (3 §, 5 mom.) mukaan opiskelija voisi halutessaan valita *Sosiaalinen ja kulttuurillinen osaaminen* -tutkinnon osaan kuuluvat osa-alueet myös kolmesta muusta yhteisestä tutkinnon osasta.

Kuvataideopettajat ry katsoo, että toteutuessaan valinnaisuuteen ja valittavien vaihtoehtojen runsauteen perustuva lakiesitysluonnos **tarkoittaa käytännössä yhteisten taide- ja kulttuuriopintojen loppua ammatillisessa koulutuksessa.**

Esityksen yleisperusteluissa ei millään tavoin perustella taide- ja kulttuuriopintojen muuttamista yhteisen tutkinnon osan valinnaiseksi osa-alueeksi. Esitys on tulkittavissa niin, että taiteen ja kulttuurin lukutaidot eivät kuulu tulevaisuudessa enää ammatillisen koulutusväylän valinneiden nuorten yleissivistykseen ja siten kansalaistaitoihin.

Nykyisin voimassa olevissa tutkintovaatimuksissa ammattitaitoa täydentävä tutkinnon osa Taide ja kulttuuri (1 ov) on pakollinen. Taiteen ja kulttuurin osaamisalueen opintojen tulee olla pakollisia myös tutkintojärjestelmän kehittämisen jälkeen.

Kulttuurinen osaaminen on osa aktiivista kansalaisuutta. Viittaamme tässä yhteydessä Ympäristöministeriössä ja Opetus- ja kulttuuriministeriössä valmisteilla olevaan Kulttuuriympäristöstrategiaan. Työryhmän laatimissa toimenpide-ehdotuksissa todetaan muun muassa: *“Edistetään monimuotoista kulttuuriympäristökasvatusta päiväkodeissa, kouluissa, ammatti- ja vapaan sivistystyön oppilaitoksissa sekä museoissa. Koulujen opetussuunnitelmiin sisältyy kulttuuriympäristönäkökulma ja se otetaan kouluissa huomioon läpäisyperiaatteella eri oppiaineiden opetuksen yhteydessä.”* (Työryhmän esitys Kulttuuriympäristöstrategiaksi 2014–2020, Ympäristöministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö 2013, s. 32)

Kaikkiin ammatillisiin tutkintoihin tulee sisällyttää visuaalisuutta, jotta opiskelija hallitsisi työn suunnitteluun tarvittavia menetelmiä. Opiskelijan on osattava luonnostella ja esittää ideoitaan liittyen työtehtäviin. Työn suunnittelussa estetiikan huomioiminen on olennainen osa työprosessia.

Ammatillisen koulutuksen kehittämisessä on uudeksi pakolliseksi osaamistavoitteeksi nostettu työkyvyn ylläpitäminen. Työkykyä ei ylläpidä ainoastaan liikunnallinen aktiivisuus. Nykytutkimusten mukaan kulttuuri eri muodoissaan rikastaa elämää, lisää työkykyä ja jopa elinajan odotetta.

2. Esitystä tulee korjata siten, että *Taide ja kulttuuri* on ammatilliseen perustutkintoon sisältyvän yhteisen tutkinnon osan pakollinen osa-alue myös 18 vuotta täyttäneille opintonsa aloittaneille opiskelijoille.

Työkyvyn ylläpitämistä ja siihen liittyvänä myös terveystietoa ja liikuntaa esitetään muutettavaksi pakollisiksi myös niille opiskelijoille, jotka 18 vuotta täytettyään aloittavat opintonsa. Muut taito- ja taideaineet liikuntaa lukuun ottamatta kuuluisivat asetukseen ehdotetun sääntelyn mukaan *sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen* -tutkinnon osaan. 18 vuotta täytettyään opintonsa aloittanut opiskelija voisi halutessaan valita tässä tutkinnon osassa muita kuin taiteeseen ja kulttuuriin liittyviä osaamistavoitteita.

Taiteen ja kulttuurin tulisi olla työkyvyn ylläpitämisen tavoin pakollinen kaikenikäisille, myös 18 vuotta täyttäneille opintonsa aloittaneille opiskelijoille työelämässä jaksamisen, työurien pidentämisen ja hyvinvoinnin välineinä.

3. Esitystä tulee korjata siten, että ammatilliseen perustutkintoon sisältyvään yhteiseen tutkinnon osaan *Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen* tulee sisällyttää *Mediaosaamisen ja -kulttuurin* osa-alue.

Nykyaikana ja tulevaisuudessa yhä enenevässä määrin jokainen ammatinharjoittaja viestii ja toimii lukuisissa mediaympäristöissä ja on monikanavaisen viestinnän kohteena. Tältä osin työelämän vaatimukset, riippumatta ammattialasta tai yritystoiminnasta edellyttävät visuaalisen median tuntemusta ja käyttötaitoja.

Lausunnon keskeinen sisältö

Kuvataideopettajat ry katsoo, että toteutuessaan ehdotetussa muodossa lakiesitysluonnos **tarkoittaa yhteisten taide- ja kulttuuriopintojen loppua ammatillisessa koulutuksessa.** Esitys on tulkittavissa niin, että taiteen ja kulttuurin lukutaidot eivät tulevaisuudessa enää kuulu ammatillisen koulutusväylän valinneiden nuorten yleissivistykseen ja siten kansalaistaitoihin.

Kuvataideopettajat ry esittää tutkintojärjestelmän kehittämiseksi ja esityksen muuttamiseksi kolme asiaa:

1. Esitystä tulee korjata siten, että taide- ja kulttuuri on ammatilliseen perustutkintoon sisältyvän yhteisen tutkinnon osan pakollinen osa-alue.
2. Esitystä tulee korjata siten, että *Taide ja kulttuuri* on ammatilliseen perustutkintoon sisältyvän yhteisen tutkinnon osan pakollinen osa-alue myös 18 vuotta täyttäneille opintonsa aloittaneille opiskelijoille.
3. Esitystä tulee korjata siten, että ammatilliseen perustutkintoon sisältyvään yhteiseen tutkinnon osaan *Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen* tulee sisällyttää *Mediaosaamisen ja -kulttuurin* osa-alue.

Helsingissä 27.9.2013

Kuvataideopettajat ry – Bildkonstlärarna rf

Maija Kiviharju

puheenjohtaja

Erja Väyrynen

toiminnanjohtaja